

Posudek rigorózní práce Mgr. Martiny Piačkové: „Syndróm vyhorenia a jeho výskyt u učiteliek materských škôl vo vzťahu k úzkostlivosti ako črte osobnosti“

Posuzovaná rigorózní práce se týká syndromu vyhoření se speciálním zaměřením na profesi učitelék mateřských škol v souvislosti s některými demografickými proměnnými a úzkostlivostí jako rysem osobnosti. Tato problematika je závažná z několika důvodů; jedná se o typický trs projevů a obtíží s nezanedbatelnou prevalencí u pomáhajících profesionálů, se závažným dopadem do profesního i osobního života a v každém případě s negativním efektem na prožívanou kvalitu života.

Rigorózní práce je rozsáhlá, má 142 stran textu, dále 13 stran seznamu literatury a pět příloh. Autorka zachovává tradiční dělení na teoretickou a výzkumnou část. Rozsahem jednoznačně převažuje teoretická část, která tvoří dvě třetiny textu.

V teoretické části na téměř 100 stranách se autorka podrobně věnuje ve dvou obsáhlých oddílech hlavním tématům – syndromu vyhoření a úzkosti. V několika dílčích kapitolách je každé téma podrobně rozpracováno od teoretického vymezení syndromu vyhoření, přes jeho zdroje, příznaky, průběh a jednotlivé fáze, interdisciplinární aspekty až k prevenci. U syndromu vyhoření by bylo vhodné více zmínit i negativní dopad na straně organizace (např. fluktuace, absence, ekonomické ztráty apod.). Následující velký oddíl je věnován úzkosti. I zde je nejprve pojem vymezen, dále jsou stručně přiblíženy některé teorie úzkosti. Následují kapitoly o vzniku a zdrojích úzkosti, projevech a zvládnání úzkosti. Obsedantně-kompulzivní porucha a posttraumatická stresová porucha nebývá řazena v Mezinárodní klasifikaci nemocí k úzkostným poruchám.

Třetí oddíl se týká profese učitelky v mateřské škole. Na konci této části je podán přehled některých výzkumů syndromu vyhoření u učitelů a učitelék realizovaných zejména v Česku a na Slovensku. Výsledky studií jsou za sebou pouze řazeny a zde postrádám jejich kritické zhodnocení. Kapitola o prevenci je velmi stručná – proč?

Teoretická část práce je napsána konzistentně, podává přehledný obraz dané problematiky a dokládá přiměřenou orientaci autorky v tématu ve vztahující se odborné literatuře. Práce je doplněna seznamem citovaných zdrojů, který čítá 125 titulů, kde jednoznačně převažují práce českých a slovenských autorů.

Empirickou část tvoří mapující výzkum výskytu syndromu vyhoření u učitelék mateřských škol a jeho vztah k úzkostlivosti jako rysu osobnosti a řadě demografických charakteristik – věku, délky praxe, rodinnému stavu a dosaženému vzdělání. Skupinu respondentek tvořilo v konečné verzi 87 osob. Návrh dotazníků byla vysoká a patrně odráží pečlivost autorky při administraci metod. V rigorózní práci jsou soubor, kritéria jeho výběru, užití metody i způsob sběru dat velmi dobře popsány. Výsledky jsou přehledně řazeny podle jednotlivých hypotéz. Data jsou prezentována v textu velmi pečlivě v barevných tabulkách a grafech a se slovním komentářem. Autorka se musela vypořádat s poměrně nehomogenním souborem, ve kterém bylo vysoké procento starších učitelék s praxí delší než 26 let. Otázkou do diskuse je zařazení ředitelék do jedné skupiny s řadovými učitelkami.

Formální úprava práce je velmi dobrá. Nechtěla bych se vyjadřovat k možným nepřesnostem vzhledem k jazyku práce. Přesto některé překlepy se v textu vyskytují, např. nebezpečensvo (strana 39), Goldman (opakovaně), Schulz jako autor autogenního tréninku (strana 61), konitívne (strana 75), škála exhausie (s.109 a 135), Mann-Whytney test (s.133).

Rigorózní práce je zajímavá již svým zaměřením na učitelky mateřské školy a souvisí s osobní zkušeností autorky. Je vhodné konstatovat, že orientace na tuto profesní skupinu rozhodně není v naší odborné psychologické a pedagogické literatuře frekventovaným tématem. Kladem práce je i rozsah souboru a to, že pokrývá všechny učitelky mateřských škol v městě Trnavě.

Posuzovaná práce Mgr. Martiny Piačkové splnila nároky kladené na rigorózní práci a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 29. října 2010

PhDr. Tamara Hrachovinová, CSc.